

ВИСНОВОК

наукового керівника щодо виконання індивідуального плану наукової роботи, індивідуального навчального плану та роботи над дисертацією аспірантки Бойко Жанни Олексіївни на тему «Реалізація державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні» в галузі знань 28 — публічне управління та адміністрування спеціальності 281 — публічне управління та адміністрування

У 2019 році Бойко Жанна Олексіївна вступила до аспірантури кафедри управління персоналом та підприємництва Навчально-наукового інституту «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Навчальну складову індивідуального плану освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії Бойко Ж.О. виконала у повному обсязі.

Під час навчання в аспірантурі Бойко Ж.О. виконала всі складові індивідуального навчального плану освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за спеціальністю 281 — публічне управління та адміністрування та підготувала повний і завершений текст дисертаційної роботи. Усі поставлені завдання, відповідно до індивідуального плану аспіранта виконувалися вчасно та в повному обсязі. Зокрема, складені всі навчальні дисципліни: Концептуальні засади розвитку публічного управління та адміністрування; Публічна політика; Управління суспільним розвитком; Концептуальні засади сучасного наукового пізнання; Етика та світоглядні засади наукової діяльності; Методологічне забезпечення досліджень в сфері публічного управління та адміністрування; Методологічне забезпечення освітньої діяльності; Управління проектами; Комунікативні аспекти діяльності дослідника; Основи наукового мовлення; Інформаційні технології у науковій діяльності; Іноземна мова в професійній діяльності дослідника публічного управління та адміністрування; Механізми забезпечення національної безпеки; Законотворчий процес і нормотворча діяльність, органів публічної влади; Глобальне врядування і міжрівневі відносини у публічному управлінні; Педагогічна практика, що дозволило успішно провести виконання теоретичної складової роботи.

Робота Бойко Ж.О. над темою дисертації почалася із визначення завдань дисертаційного дослідження а саме:

— узагальнити теоретичні засади державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та розкрити сутність базових принципів механізмів її реалізації;

— проаналізувати зарубіжний досвід щодо діяльності держави у сфері піклування про дітей-сиріт та визначити можливості його застосування в Україні;

— визначити дієвість механізмів реалізації державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні;

– оцінити результативність та виявити соціальні виміри реалізації державної політики у сфері УВДС та ДПБП;

– обґрунтувати практичні рекомендації з удосконалення нормативно-правового та організаційно-інституційного механізмів реалізації державної політики у сфері УВДС та ДПБП, зокрема, шляхом удосконалення форми договірною регулювання діяльності прийомної сім'ї, підвищення рівня інституційної спроможності здійснення державного контролю за діяльністю прийомної сім'ї в Україні через систему уповноважених органів влади;

– здійснити моделювання системи міжвідомчої координації в процесі реалізації державної політики у сфері УВДС та ДПБП.

Усі визначені завдання дисертаційної роботи, які ставила перед собою Бойко Ж.О., було виконано. Це дозволило зробити наступні висновки.

Визначено, що державна політика у сфері УДВС та ДПБП – це система дій органів державної влади в напрямку реалізації конституційного обов'язку держави щодо утримання та виховання і дітей, позбавлених батьківського піклування (ст.52 Конституції України), через забезпечення якнайкращого влаштування дітей відповідної категорії, з дотриманням фундаментальних конституційних засад щодо захисту їх невід'ємних прав та охоронюваних законом інтересів. Обґрунтовано, що зазначена політика має здійснюватися з урахуванням того, що діти з відповідним статусом не можуть бути об'єктом політики поза сім'єю, сімейною чи гарантованою (інституційною) формами як інструментом державної політики щодо них, тому суб'єкти реалізації зазначеної політики є одночасно її об'єктами, бо зміни за результатами реалізації цієї політики будуть стосуватися і безпосередньо їх правового, матеріального та соціального статусу тощо.

Встановлено, що найбільш значущими принципами державної політики у сфері УДВС та ДПБП, поряд із загальними принципами державної політики у сфері охорони дитинства в Україні, є: принцип гарантованості влаштування дітей, який передбачається не лише закріпленим правом кожної дитини, яка опинилася в кризових умовах, на підтримку держави, а і абсолютним обов'язком держави забезпечити такий дитині утримання та піклування, відповідно, держава, яка взяла на себе відповідне зобов'язання, має змогу виконати його лише через систему відповідних закладів та форм влаштування дітей; принцип пріоритету сімейних форм влаштування дітей як засіб розширення можливостей дитини щодо реалізації її природного права на виховання в сім'ї; система форм влаштування дітей повинна і надалі розвиватися переважно у напрямку розширення кола альтернативних форм; принцип співмірності як розумного співвідношення між державним контролем і забезпеченням достатнього рівня приватності, поваги до меж особистого простору кожного члена сім'ї, традиційних родинних цінностей; принцип пріоритетності збереження рідної родини, що є надважливим, оскільки вилучення дитини із її родини має бути винятковим, надзвичайним заходом, при цьому навіть вилучення дитини із сім'ї не повинно розглядатися як незворотна дія, натомість слід зберігати можливості для повернення дитини батькам, якщо останні твердо стали на шлях виправлення; принцип сталого

соціуму, тобто збереження самоідентифікації дитини як у широкому розумінні як громадянина, так і у вузькому, в плані її походження та зв'язку з «малою батьківщиною»; принцип пріоритету національного влаштування перед міжнародним – як засіб збереження національної самоідентичності та етнічної самосвідомості, що є одними з фундаментальних засад виховання та зростання цілісної та гармонійно розвиненої особистості; принцип залученості, який розкрито через обґрунтування необхідності реалізації найбільш повної та системної взаємодії всіх суб'єктів, які мають не лише забезпечувати дотримання прав дітей як об'єкта відповідної державної політики, але й ефективно координувати власні зусилля в цьому напрямку; принцип оперативності надання дітям прихистку, що набув особливої актуальності під час війни, із загостренням проблеми сирітства; зазначено, що в цьому аспекті, окрім іншого, може стати в нагоді закордонний досвід «кризових сімей», до яких дитину влаштовують на певний час, із подальшим вирішенням питань щодо місця її перебування. Обґрунтовано, що втілення цих принципів у двох важливих напрямках – вдосконалення забезпечення та діяльності інституційних форм влаштування та водночас розвиток альтернативних форм влаштування дітей у сім'ю – дозволить якнайкраще реалізувати фундаментальні засади, закладені Конвенцією ООН про права дитини, забезпечити зростання дітей в атмосфері гармонії, любові та щасливого дитинства.

Розкрито сутність основних понять та базових механізмів реалізації державної політики в досліджуваній сфері. Визначено, що найдієвішими механізмами, ефективність яких перевірено практикою, є: *нормативно-правовий механізм* - розробка відповідних нормативно-правових актів, державних програм та стратегій, реалізація їх як на державному, так і на регіональних рівнях, захист прав дітей у судовому порядку як елемент нормативно-правового механізму реалізації державної політики у зазначеній сфері; обґрунтовано пропозиції щодо необхідності вдосконалення форми договірної регуляції діяльності прийомної сім'ї, а саме – укладання двох окремих правочинів: 1) договір про створення прийомної сім'ї як своєрідну рамкову угоду, що зафіксує принципову домовленість сторін з даного питання та визначатиме відповідні загальні права та обов'язки; 2) договір про передачу дитини до прийомної сім'ї як конкретизований документ, що міститиме індивідуальні умови, з урахуванням особливостей саме тієї дитини, яка передається на виховання; та умов зазначених договорів у їх системному взаємозв'язку, що дасть змогу зробити функціонування прийомної сім'ї стабільнішим і більш чітко розділити та конкретизувати необхідні умови щодо всього складного комплексу правовідносин, пов'язаних зі створенням та діяльністю прийомних сімей; *організаційно-інституційний*, за допомогою якого формується порядок взаємодії суб'єктів реалізації державної політики на всіх рівнях, здійснюється розподіл їх функцій, розмежування компетенції та визначення обсягу відповідальності; обґрунтовано необхідність узгодженої, ефективної взаємодії суб'єктів реалізації державної політики на всіх рівнях (згідно із запропонованою автором схемою), з розподілом їх функцій, із

розумним розподіленням навантаження та розмежування управлінської компетенції щодо реалізації кожного з напрямів державної політики з метою недопущення покладення всього тягаря відповідальності виключно на територіальні громади; *економічний механізм* - (зокрема, надання допомоги дітям цієї категорії, залучення інвестицій недержавних фондів та організацій, грантів, програмних проектів, встановлення належного пенсійного забезпечення для осіб, які професійно опікуються дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування); за результатами аналізу вказаного механізму обґрунтовано пропозиції щодо покладення гарантованого обсягу необхідного фінансування саме на державний бюджет України (у тому числі, шляхом надання відповідних субвенцій місцевим бюджетам), щодо розробки інструментів сприяння залученню інвестицій недержавних фондів та організацій, грантів, програмних проектів тощо і водночас здійснення стратегічного планування бюджетної підтримки всіх започаткованих проектів – з метою уникнення ситуацій, коли після закінчення грантового фінансування такі проекти згортаються і надзвичайно потрібні та соціально значущі ініціативи залишаються без подальшої реалізації; *соціальний механізм*, спрямований на забезпечення підтримки для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, у доступі до освіти, в організації відпочинку, лікування тощо; запропоновано створити таку систему соціальної підтримки всіх форм УВДС та ДПБП, зокрема альтернативних, з урахуванням зарубіжного досвіду, яка б передбачала варіативність навчання, лікування, відпочинку за підтримки держави або спеціальних недержавних фондів як дітей, так і батьків-вихователів (опікунів) у цих формах УВДС та ДПБП; *культурний механізм*, за допомогою якого формується як базова система цінностей та самоідентифікація особистості дитини, так і громадська думка в суспільстві, зокрема, співчуття до цих дітей, повага і прагнення допомогти людям, які опікуються їхньою долею; *інформаційно-освітній механізм* як комплекс здійснення заходів, з використанням усіх можливих комунікаційних каналів, з метою привернення уваги суспільства до проблеми сирітства та можливої участі громадян, на рівні з державою, у вирішенні цієї проблеми.

Проаналізовано та узагальнено найбільш цікаві та значущі для України з точки зору можливого запозичення особливості міжнародного досвіду УВДС та ДПБП та зроблено висновки про те, що в деяких країнах успішно впроваджено певні форми такого влаштування, які можуть бути корисними і для України, зокрема, досвід щодо створення прийомних (фостерних) сімей у декількох різновидах в залежності від мети їх створення - довготермінова прийомна сім'я, короткотермінова прийомна сім'я, прийомні сім'ї-спеціалісти, сім'ї вихідного дня тощо. Водночас встановлено й наявність певних тривожних тенденцій щодо невиправданого вилучення дітей із рідних сімей, порушення балансу між інтересами дитини та її біологічною сім'єю – про що, зокрема, свідчить практика ЄСПЛ. У зв'язку з цим наголошено, що із багатого та різноманітного зарубіжного досвіду слід брати лише кращі надбання, уникаючи крайнощів, які б нівелювали саму мету боротьби із

сирітством та збереження родинних цінностей, завдавали шкоди такій делікатній сфері людського життя, як родинна прив'язаність.

Вивчено сучасний стан механізмів реалізації державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в Україні, дієвість та доцільність їх застосування, та встановлено, що на теперішній час дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, опікуються три державні органи, чії повноваження певною мірою дублюються, а обов'язки полягають здебільшого у здійсненні моніторингу, координації та методологічного супроводу діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо соціального захисту дітей цієї категорії, при цьому основний обсяг роботи у даній сфері покладено безпосередньо на органи місцевого самоврядування. Визначено, що виконання функцій з реалізації державної політики в даній сфері здійснюється через нормативно закріплену систему форм влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. А саме, чинним законодавством передбачено такі форми влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування: інституційні (саме через них наразі більшою мірою реалізується конституційний обов'язок держави щодо утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування), а також сімейні форми. До інституційних форм належать: будинок дитини, дитячий будинок, школа-інтернат та інші заклади (різного підпорядкування та спрямування). До сімейних форм належать: усиновлення, опіка (піклування), прийомні сім'ї, ДБСТ, патронат; статус і механізм упровадження кожної з цих форм регламентується через відповідні спеціальні нормативно-правові акти. Висловлено пропозицію щодо того, що здійсненням відповідної державної політики стосовно організації роботи інституційних закладів має керувати один суб'єкт – це дозволить уникнути суперечностей та розпорошення функцій. Також проаналізовано нормативно-правове регулювання діяльності сімейних форм влаштування дітей – усиновлення, опіка (піклування), прийомні сім'ї, ДБСТ, патронат. Зазначено, що важливим елементом правового регулювання є договір про передачу дитини на виховання у прийомну сім'ю, що містить у собі елементи як приватного права, так і публічного (його правова природа, щодо якої немає єдиної думки серед науковців, потребує окремого дослідження) і, безперечно, має регламентувати відповідні умови щодо кожного конкретного випадку. Якість та дієвість норм, закріплених у нормативно-правових актах різного рівня, а також у відповідних договорах, перевіряється в ході індивідуалізованої правозастосовчої діяльності, насамперед, під час вирішення в судовому порядку спорів, що виникають у цих правовідносинах, тобто судова практика є важливим чинником щодо контролю діяльності суб'єктів державної політики при здійсненні їх повноважень, захисту прав дітей, забезпечення законності у вказаних правовідносинах, і водночас – окремим джерелом нормативно-правового забезпечення різних напрямків реалізації державної політики в даній сфері. Встановлено, що вирішення багатьох питань (як стратегічно визначальних, так і поточних) великою мірою поставлено в залежність від

безупинної реорганізації органів державної влади – суб'єктів, які мають реалізовувати державну політику у даній сфері – а саме, від зміни їх підпорядкування, організаційної структури, обсягу повноважень (компетенції), джерел фінансування тощо, тоді як слід керуватися насамперед основоположними завданнями загальної стратегічної політики, визначеної виходячи з інтересів та вимог щодо найкращого влаштування дітей, яких держава зобов'язана захищати – тобто в пріоритеті мають бути безпосередньо правовідносини, що підлягають врегулюванню, а не сама по собі діяльність державного апарату, який цим повинен займатися. Відповідну стратегічну політику має бути реалізовано шляхом створення ієрархічно структурованої, внутрішньо узгодженої (не суперечливої), всеохоплюючої системи нормативно-правових актів як одного з базових механізмів реалізації державної правової політики і у широкому розумінні, і у сфері утримання та влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Доки цього не буде здійснено повною мірою, із застосуванням необхідного комплексного «дитиноцентричного» підходу, спеціальне законодавство, спрямоване на втілення конституційної норми-принципу щодо захисту цієї вразливої категорії дітей, не позбудеться ознак сегментарності, ситуативності та численних прогалин, які не завжди можна заповнити навіть шляхом формування сталої судової практики із певних питань.

Надано оцінку результативності реалізації державної політики у сфері УВДС та ДПБП через аналіз стану державного сприяння розвитку альтернативних сімейних форм УВДС та ДПБП в цілому, та інституту прийомної сім'ї зокрема - в розрізі змін у ситуації щодо задоволення зазначених потреб такої незахищеної категорії дітей, як діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування. На підставі наявних у відкритому доступі статистичних даних проаналізовано результативність застосування економічних важелів у системі відповідних механізмів державної політики, а саме, щодо надання субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання житла для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Зроблено висновок про те, що відповідний механізм є, безумовно дієвим і за метою, і за практикою його впровадження, яка, водночас, ускладнена руйнівними наслідками війни, яка загострила існуючі соціально-економічні проблеми. Водночас встановлено тенденцію до збільшення видатків із державного бюджету на відповідні субвенції, що свідчить про те, що цей механізм продовжує використовуватися як складова державної політики в даному напрямку.

Також проаналізовано показники та тенденції щодо влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які наведено у Програмі підтримки та розвитку сімейних форм виховання в Харківській області на 2023–2027 роки, затвердженій рішенням Харківської обласної ради від 05 жовтня 2023 р.; зазначено, що із того факту, що до інтернатних закладів системи освіти на повне державне утримання протягом 2021-2023 рр. не влаштовано жодної дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, вбачається неухильне і досить результативне продовження

державної політики деінституціалізації, але водночас постають нові проблеми, з метою комплексного вирішення яких Програмою підтримки та розвитку сімейних форм виховання в Харківській області на 2023–2027 роки, затвердженою рішенням Харківської обласної ради від 05 жовтня 2023 р. передбачено низку заходів, які мають сприяти підвищенню результативності реалізації державної політики в досліджуваній сфері на регіональному рівні.

З урахуванням викладеного, запропоновано оцінювати результативність та соціальні наслідки реалізації державної політики в досліджуваній сфері у двох вимірах:

- 1) поточний стан у межах короткого періоду, так би мовити, «оперативний зріз ситуації»;
- 2) результативність у стратегічному довгостроковому підсумку, що може бути визначена лише після тривалого періоду часу, з урахуванням усіх етапів поступальної реалізації державної політики в цій сфері, шляхом здійснення ретельного та змістовного аналізу рівня реалізації цілей і стратегій та причин розбіжностей між вказаними цілями й наявними результатами.

Визначено, що в ході реалізації державної політики в досліджуваній сфері окрему увагу має бути приділено моніторинговій роботі, розширенню спектру аналізу (з урахуванням актуальних потреб у з'ясуванні поточної ситуації), підвищенню рівня достовірності та інформативності отриманих показників. Щодо довгострокових соціальних наслідків реалізації відповідної державної політики, зроблено висновок про те, що їх можливо буде найбільш повно проаналізувати лише в контексті якості проведення цієї політики та отримання стратегічного результату – формування людського капіталу.

Проаналізовано стан державного сприяння розвитку інституту прийомної сім'ї як одного із визначальних напрямків реалізації державної політики у сфері УВДС та ДПБП в Україні – в аспекті дослідження генези цього інституту, від започаткування у 1996 році до сучасного етапу його розвитку. Зазначено, що впровадження початкового експерименту із заснування прийомних сімей у нашій державі було ефективним та виправданим, оскільки експеримент став тим індикатором, який хоча не повністю, але значною мірою виявив пріоритети та недоліки нової форми влаштування дітей, вказав на певні вади, зокрема, на недостатньо чітке визначення функції відповідних державних органів та установ щодо організації прийомних сімей, їх утворення, подальшої підтримки, фінансування. Так, прогресивним заходом стало створення Центрів соціальних служб для сім'ї дітей та молоді, але водночас покладення їх фінансування на місцеві бюджети у подальшому призвело до скорочення витрат на діяльність таких центрів. З'ясовано негативний вплив на реалізацію державної політики в даному напрямку постійного реформування органів державної влади (міністерств, державних комітетів, державних служб), до відання яких у різні роки належали вказані питання. Надано оцінку результативності державної політики в досліджуваній сфері шляхом аналізу її здійснення на регіональному рівні, на прикладі Програми підтримки та

розвитку сімейних форм виховання в Харківській області на 2023 – 2027 роки, затвердженої Рішенням від 05 жовтня 2023 р. №674-VIII (XIX сесія VIII скликання) Харківської обласної ради, та зазначено, що досягнення цілей та завдань, визначених у вказаній Програмі, сприятиме ефективному втіленню стратегії щодо реформування системи інституційного догляду дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, але водночас, з огляду на обмеженість місцевих бюджетів (як на рівні області, так і територіальних громад), істотного прориву в цьому напрямку навряд чи вдасться досягти – без повноцінної фінансової та організаційної підтримки держави. Зроблено висновок про те, що досвід проведення в Україні державної політики у відповідному напрямку переконливо свідчить про те, що і законотворчі, і організаційні заходи не можуть здійснюватися окремо та сегментарно, вони мають бути підпорядковані єдиній державній стратегії, розробленій заздалегідь, на значний період (не менше 20 років), а також підкріплені належним рівнем фінансування на державному рівні.

Обґрунтовано практичні рекомендації з удосконалення нормативно-правового та організаційно-інституційного механізмів реалізації державної політики у сфері УВДС та ДПБП. Зокрема, у контексті збільшення різноманітності сімейних форм влаштування дітей, запропоновано запровадити таку форму як «споріднена сім'я», у зв'язку з чим обґрунтовано доцільність внесення відповідних змін до ст. 265 Сімейного кодексу України. Також запропоновано удосконалення форми договірного регулювання діяльності прийомної сім'ї (як частини нормативно-правового механізму), а саме, обґрунтовано, що з метою забезпечення найбільш повноцінної соціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, та найкращого дотримання їх прав та інтересів необхідною є індивідуалізація загальних законодавчих приписів при укладенні договорів про передачу дитини на виховання у прийомну сім'ю, які мають бути не просто «актами приймання-передачі дитини», а саме договорами, із умовами, прийнятними для їх сторін, і, насамперед, для дитини, яку передають на виховання. У зв'язку з цим запропоновано укласти два окремі правочини: 1) договір про створення прийомної сім'ї – як своерідну рамкову угоду, що зафіксує принципову домовленість сторін з даного питання та визначатиме відповідні загальні права та обов'язки; 2) договір про передачу дитини до прийомної сім'ї – як конкретизований документ, що міститиме індивідуальні умови, з урахуванням особливостей саме тієї дитини, яка передається на виховання. Також надано пропозиції щодо умов зазначених договорів у їх системному взаємозв'язку, що дасть змогу зробити функціонування прийомної сім'ї стабільнішим і більш чітко розділити та конкретизувати необхідні умови щодо всього складного комплексу правовідносин, пов'язаних зі створенням та діяльністю прийомних сімей.

З метою підвищення рівня інституційної спроможності здійснення державного контролю за діяльністю прийомної сім'ї в Україні через систему уповноважених органів влади запропоновано здійснювати регулярний та комплексний моніторинг як стану нормативно-правової бази в даній сфері, так

і пов'язаного з цим практичного правозастосування. Аргументовано, що заходи контролю (як контролю за діяльністю державних органів, до чієї компетенції входить вирішення відповідних питань, так і контролю безпосередньо за діяльністю прийомної сім'ї) потребують посиленого, системного здійснення і, що найголовніше – негайного реагування суб'єктів державної політики на результати відповідних моніторингів, які мають спонукати до вдосконалення цієї політики.

Здійснено моделювання системи міжвідомчої координації в процесі реалізації державної політики у сфері УВДС та ДПБП. А саме, з метою подолання сегментарності та дублювання функцій різних державних органів, що призводить до управлінського хаосу та перекладення на територіальні громади обов'язку щодо вирішення найбільш гострих та проблемних питань, запропоновано створити єдину, взаємопов'язану систему під єдиним керівництвом, з чітким порядком взаємодії «по вертикалі»: Мінспоцполітики – обласні державні адміністрації, департаменти у справах дітей, центри соціальних служб – районні державні адміністрації, служби у справах дітей – територіальні громади, центри соціальних служб, моніторингові центри, осередки громадського контролю, інституційні форми влаштування дітей, сімейні форми, а також, «по горизонталі»: у вигляді конструктивної співпраці відповідних суб'єктів на рівні кожної з ланок системи (відповідна структура графічно відображена на схемі, що міститься у підрозділі 3.2 дисертації). Окремо наголошено на тому, що реформа з децентралізації не повинна зводитися до того, щоб питання щодо влаштування дітей незахищених категорій вирішувалися виключно на місцевому рівні, а державні органи здійснювали лише контроль за цією діяльністю. Також виокремлено важливу роль регіональних центрів соціальних служб, та аргументовано нагальну необхідність їх збереження та подальшої підтримки з боку держави.

Дисертаційна робота Бойко Ж.О. є актуальною, тому що в ній розширено та вдосконалено методологічні підходи до наукового осмислення та практичної реалізації основних принципів, завдань, напрямів реалізації державної політики у сфері утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, її базових механізмів у різних аспектах, із моделюванням єдиної комплексної системи реалізації такої політики, а необхідність запровадження такої системи є на сьогодні особливо гострою, враховуючи існуючу сегментарність підходів до реалізації відповідної державної політики, що негативно позначається на виконанні конституційного обов'язку держави щодо утримання та виховання і дітей, позбавлених батьківського піклування.

Під час роботи над дисертацією аспірантка Бойко Ж.О. проявила здібності наполегливого та цілеспрямованого дослідника, що має достатній рівень теоретичної і методичної підготовки, здатність до аналізу та узагальнення наукових даних, формулювання висновків та нових ідей.

Протягом навчання в аспірантурі Бойко Ж.О. вдосконалила свої навички як науковця, опанувала нові сучасні методи пошуку та аналізу інформації,

навчилася поєднувати теоретичні та емпіричні дані, формулюючи рекомендації на їх підставі.

Бойко Ж.О. плідно співпрацювала з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі. Здобувачка постійно вдосконалювала свою професійну майстерність, підвищувала рівень виконання наукових досліджень, безпосередньо брала участь у виконанні всіх етапів проведення дослідження. Усі наукові та практичні результати, що наведені в дисертації, отримані особисто здобувачкою.

Вважаю, що Бойко Ж.О. написала завершену, самостійну та оригінальну наукову працю, висновки якої, теоретичні положення та пропозиції ґрунтуються на особистих дослідженнях, комплексно демонструють пріоритетні напрямки вдосконалення реалізації державної політики в досліджуваній сфері.

У роботі не використовувалися ідеї співвиконавців науково-дослідної роботи. Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено в 15 наукових працях, з них: 5 – у наукових вітчизняних фахових виданнях; 2 статті у закордонних виданнях; 3 – тези доповідей у матеріалах конференцій за участю здобувача; 1 підрозділ у колективній монографії.

Вважаю, що наукова складова індивідуального плану роботи Бойко Жанни Олексіївни виконана повністю та на високому рівні.

Бойко Ж.О. готова до захисту дисертаційного дослідження на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 28 – публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 – публічне управління та адміністрування.

Науковий керівник:
заступник директора
ННІ «Інститут державного управління»,
доктор наук з державного управління,
професор

Наталія СТАТІВКА

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
Начальник відділу
кадрів

